Διαδρομή IV – Ο κρυμμένος θησαυρός: η αρχιτεκτονική στην Κόνιτσα

Η τέχνη της δόμησης στην Κόνιτσα του 18ου αι., καθώς και στην ευρύτερη περιοχή της, ολοκληρώνοντας μια μακρά εξελικτική περίοδο, γίνεται προάγγελος και, συγχρόνως, μία από τις πιο σημαντικές συνιστώσες της σύγχρονης ελληνικής τεχνικής επιστήμης. Στην ανωτέρω εποχή, η λεγομένη και τέχνη των εμπειρικών μαστόρων, εντάσσεται στο ευρύτερο γεωγραφικό πλαίσιο της μεσημβρινής Μεσογείου και διαθέτει έντονα τοπικά χαρακτηριστικά, τα οποία την διαφοροποιούν από τις γείτονες αδελφές της.

Στη μετά το ‘21 περίοδο, τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας εκτελούν, επαξίως, ένα μεγάλο κομμάτι από τεχνικά έργα, όχι μόνον της ευρύτερης περιφέρειάς τους και της Οθωμανικής Επικράτειας, αλλά και του Ασιατικού, Αφρικανικού, καθώς και του υπερατλαντικού χώρου. Έτσι, στα τέλη του 19ου αιώνα, καταγράφεται, μεταξύ των άλλων, και η γεωγραφική διεύρυνση της δραστηριότητας των μαστόρων της δόμησης, καθώς και άλλων τεχνιτών της Κόνιτσας. Η παρά πάνω γεωγραφική διεύρυνση της επαγγελματικής δραστηριότητας των τεχνιτών της Κόνιτσας συμβάλλει, με την διαδικασία της επιρροής και αφομοίωσης, στην περαιτέρω εξέλιξη της τεχνικής και, προ παντός άλλου, της αισθητικής έκφρασης του τεχνικού έργου. Έτσι, στην πόλη της Κόνιτσας, η δόμηση διακοπτόμενη, συχνά, από ιστορικά γεγονότα, μεταβάλλεται, αργά, αλλά σταθερά, από τέχνη του αγροτικού χώρου σε τέχνη του αστικού χώρου. Η παρά πάνω μεταβολή εμφανίζεται, αρχικώς, με τα νέα υλικά δόμησης, όπως, για παράδειγμα, κονιάματα με τσιμέντο, σιδηροδοκοί κ.λπ. και, ακολούθως, με εσωτερικά και εξωτερικά στοιχεία διακόσμησης από επιχρίσματα, τα οποία μιμούνται την ελληνική αρχαιότητα.

Οι κοινωνικοί, οικονομικοί, πολιτικοί και πολιτισμικοί

μετασχηματισμοί του 20ου αι. είναι καθοριστικοί για την τέχνη της δόμησης και την αισθητική έκφρασή της. Τα νέα δομικά υλικά, όπως οι κέραμοι, οι πλίνθοι, τσιμεντένιοι και αργιλικοί, τα φύλλα κυματοειδούς λαμαρίνας, τα μεταλλικά κουφώματα και το οπλισμένο σκυρόδεμα, εκτοπίζοντας την πέτρα και την σχιστή πλάκα, διαμορφώνουν, ως επί το πλείστον, στην πόλη της Κόνιτσας μία δόμηση, η οποία έχει όλα τα χαρακτηριστικά του νεώτερου ελληνικού αστικού χώρου.Παρ' όλα αυτά, ανατέλλοντος του 21ου αι., η Πάνω Κόνιτσα διατηρεί ένα μεγάλο αριθμό από τα τοπικά χαρακτηριστικά της αρχιτεκτονικής του 19ου – 20ου αι., συνδυάζοντας, υπ' αυτήν την έννοια, στοιχεία της προβιομηχανικής και της σύγχρονης εποχής. Με δυο λόγια, οι τόποι, οι συνοικίες, τα κτήρια προβάλλουν ποικίλα και πολυάριθμα τοπία, την εικόνα των οποίων σχηματίζουν όσοι έζησαν και όσοι ζουν στην Κόνιτσα.

